

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / G. Gunnink

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN

G. Gunnink

Wij blijven beginners

MEDITATIEF

669

J. Glas

Bron van kracht

WANDELEN MET GOD

670

C.J. de Ruijter

Van wie ben je?

ACHTERGRONDEN

672

G.J. van Middelkoop

Cyrillus van Jeruzalem:
wind, water en vuur

SAMENLEVING

676

E.M. Hooiveld

Goed voor studenten
en anderen

SAMENLEVING

677

A.J. Verbrugh

Einde van het GPV op
termijn in zicht? 1EVANGELISATIE
EN ZENDING

680

A.S. van der Lugt

Bidden christenen en
moslims tot dezelfde God? 2

en verder...

Boekbespreking/Meegelezen
Uit de kerken

WIJ BLIJVEN BEGINNELINGEN

*K*leine kinderen willen graag groot worden. Kinderen van God verlangen naar groei in het geloof. **Dut kun je** van christenen verwachten. Maar wat mogen zij verwachten? Moeten kinderen van God er vanuit gaan, dat zij altijd klein zullen blijven, beginners **zullen** blijven? Zegt de Heidelbergse Catechismus niet, dat zelfs de verst gevorderden in dit leven niet meer dan een klein begin van gehoorzaamheid hebben? Zulke woorden lijken niet echt stimulerend voor een leven met God. Zij klinken eerder nogal frustrerend.

Wat doet de Geest van Pinksteren?

Komende zondag viert de christelijke kerk het Pinksterfeest. Het is het feest waarop het werk van de Heilige Geest centraal staat. Een goede reden om na te denken over de vraag, hoe ver de Geest ons brengen wil. Er is al veel over gezegd en geschreven.

Over 'verlangen naar geestelijke groei'. En over 'verlangen naar heiliging'. Onder andere tijdens de laatste Schooldag in Kampen. Een nieuw blad draagt de programmatisch klinkende naam: *Groei*. Er is al veel over gezegd. En er zal naar verwachting heel wat over gezegd worden. Onder meer door J.I. Packer, die tijdens een conferentie in juni het zal hebben over de vraag: wat wil de Heilige Geest in ons uit-

werken?

Geluiden vanuit het verre China waaiden naar ons over. En geluiden van over de oceaan.

De herkomst van die geluiden was voor sommigen wel wennen. Wat moeten wij, gereformeerde Nederlanders, met verhalen van ver? We kunnen het toch wel af zonder de lessen van Chinezen of Amerikanen?

Gelukkig kom je de laatste tijd die reactie minder tegen. Nu het boven ons wemelt van vliegtuigen en satellieten, in de bloeitijd van informatie- en communicatie-technologie, is het misschien beter ons er op in te stellen dat de wereld klein is geworden. New York en Chica-

go liggen niet in onze achtertuin. Maar in een dagreis komen we vandaag 'grenzenloos' veel verder dan honderd jaar geleden. In een tijd van 'globalisering' en 'internationalisering' worden nationale grenzen poreus. Ook de christelijke gemeenten krijgt daarmee te maken. En voordat wij richting Amerika gingen was Amerika allang onze richting uitgekomen. Denk aan wat de EO al jarenlang te bieden heeft: daar zit heel wat 'Amerika' bij. En waarom zouden we niet nagaan of we gezonde vruchten kunnen plukken van bomen die ver weg groeien? Eerst goed proeven is gewenst. Want de apostel wil dat wij de geesten beproeven. En niet de herkomst, maar de inhoud van ideeën, daar gaat het toch om?

Geen leeg huis

Dus laten we er maar blij mee zijn, dat de Bijbel openging. Bij alles wat er te zeggen valt, heeft de Schrift het voor het zeggen. Denk aan de gesprekken die ontstonden over Romeinen 6 tot 8. Het eerbiedig en zo onbevangen mogelijk luisteren naar wat de Geest tot de gemeenten zegt – dat kan alleen maar een vruchtbare uitwerking hebben.

Maar we doen dat niet in een leeg huis. En onbevangen is wat anders dan ongewaarschuwd. Wat zegt ons de eigen traditie? Gereformeerde christenen willen graag eerlijk de bijbelse boodschap opvangen. Maar zonder eigenwijsheid. Dus graag in contact 'met alle heiligen' wereldwijd. En ook graag in contact met alle heiligen die hen zijn voorgegaan.

Daarom zou ik aandacht willen vragen voor wat we aan wijsheid kunnen aantreffen in onze christelijke traditie. Wat heeft de gereformeerde leer te bieden als we verlangen naar groei? In drie artikelen wil ik een paar boeiende zaken voor het voetlicht halen.

Onze vraagstelling brengt bepaalde beperkingen met zich mee. De belijdenisgeschriften zijn niet onze

heilige boeken. Ze kunnen niet op tegen de Schrift zelf. Maar diezelfde beperkingen helpen ons bij de concentratie op een aantal hoofdzaken. En als leeshulp bij de Bijbel kan de belijdenis uitstekende diensten verlenen.

Problemen

Gehoord de discussie tot nu toe, ontdek je minstens twee probleemgebieden.

Het eerste betreft de vraag: wat mag een christenmens nu eigenlijk verwachten van de kracht van de Heilige Geest? Moeten we niet méér dan tot nu toe vaak het geval was, een accent leggen op de grote dingen die Christus' Geest in ons leven wil doen? Laten we ons bij voorbaat lam leggen door een gevoel van machteloosheid en zwakte, in de trant van: we zijn 'nu eenmaal' allemaal zwakke zondaren, dus wat wil je? Het wordt toch nooit wat... Wanneer je ervan uitgaat dat je altijd op een minimum blijft steken, wordt dat dan niet een profetie die zichzelf vervult? En we moeten niet uitgaan van wat we bij onszelf en bij anderen zien, maar we mogen hopen op wat God heeft belóofd! Wacht maar af: wanneer je op méér gaat hopen, om méér gaat bidden, dan zal er méér gegeven worden.

Oe niet soms?

De tweede vraag luidt: hoe wil de Geest van Christus met ons aan het werk gaan? Zijn we vaak niet te wettisch, te doenerig bezig? Onder de plak van de dwingende eis tot dankbaarheid zouden we het onszelf veel te moeilijk maken. Is het niet een verademing, een bevrijdende ontdekking, dat je zelf helemaal niets hoeft te doen? En dat je niet door eigen kracht en inspanning je hoeft op te werken tot een gehoorzaam mens, maar dat ook je heiliging helemaal het werk is van Christus in ons? Maar zit er bij deze benadering niet een gevaarlijk addertje onder het gras – namelijk dat je een afwachtede, lijdelijke houding aanneemt?

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS, DRS.
A.L.Th. DE BRUIJNE, DRS. G. GUNNINK,
DRS. B. LUITEN, PROF. DR. C.J. DE RUIJ-
TER.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELJK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

W.L. DE GRAAFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (038) 3331201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kam-
pen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (0113) 215591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 46,25 per halfjaar; studen-
ten f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland:
f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan,
maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee
maanden voor het verstrijken van de beta-
lingstermijn (opzegging van jaarabonnement
vóór 1 november, van een halfjaarabonne-
ment vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij

de Stichting Bralectah.
Tel. (0521) 515946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aan-
vraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever is het niet toegestaan artikelen uit
dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

Hoe groot

De **Heidelbergse Catechismus** (HC) is het boekje dat **wij** vanouds het meest **intensief** gebruiken, in catechisatielokaal **kerkzaal**, met het oog op de **geloofsgroei** van jong en oud. Je zou het **dé cursus-voor-geestelijke-groei** binnen de Gereformeerde **Kerken** kunnen noemen. Daarmee beginnen **we**.

Wat is de kern van de troost die in de HC wordt aangereikt? Niet **wat** ik doe, niet wat ik heb, niet **wat** ik kan, niet **wat** ik verwacht, niet wat ik voel, niet **wat** ik ervaar, niet **wat** ik aan groei heb doorgemaakt of zal doormaken, maar **wat** ik **bén**. Mijn rijkdom is dat ik kostbaar ben. **Dankzij Hem** die mij gekocht heeft voor de hoogste prijs (1).

Na deze start laat de HC me vervolgens schrikken van mezelf: al ben ik helemaal **van** Christus, ik ben naar mijn aard er op uit God en **mijn naaste te haten** (5). Dat zegt de HC niet van de onbekeerde, maar van de gelovige. Het is opvallend, dat de groei-gedachte in de HC **voor** het eerst naar voren komt in verband met het toenemen van onze schulden: **wij** maken de schuld met elke dag groter (13). Typerend voor de HC?

Het lijkt er wel op.

Want de catechismus is inderdaad van **begin** tot eind **doortrokken** van dit kleinmakende besef: ik ben zondaar, ik blijf het **voorlopig ook**. Je raakt van Zondag 2 tot en met Zondag 52 diep **doordrongen van** de blijvende zwakheid **van** Gods kinderen. Zondag 2 **spreekt** me al aan op mijn **zondige** aard, Zondag 52 **blijft** **nóg** zeggen: **wij** zijn **van** onszelf zó zwak, dat wij zelfs geen ogenblik **kunnen** standhouden en bovendien houden **onze** doodsvijanden – de duivel, de wereld en ons eigen vlees – niet op ons **aan** te vechten (127). En kort daarvoor leert de HC **onzelf te zien als** 'arme zondaren', die bidden: wil ons geen **van onze misdaden** (!) toerekenen, en ook niet de slechtheid **die** nog altijd in ons is (126). Ik ben nog altijd uit op elk kwaad (60).

Maar: ik mag er helemaal op vertrouwen dat 'de overblijvende zwakheid' door het lijden en sterven van Christus bedekt is (81). We **moeten** daarbij niet vergeten, dat Zondag 1 de deur was waardoor we de HC binnengingen. De donkere geluiden staan niet op zichzelf. Ze hebben te maken met mijn geluk. Het gaat erom dat ik door deze troost **gelukkig** zal leven. En gelukkig zal sterven (2). Maar met het oog op ons geluk, is het een **voorwaarde** dat ik in de eerste plaats besef 'hoe **groot** mijn zonden en **ellende** zijn'. Hoe groot! Deze inzet van Zondag 1 wordt heel de catechismus **door** waargemaakt. Want **ik** moet weten, gelukkig, hoe groot **Gods** genade is.

Hoe klein

Staat hier tegenover, dat de **HC** beschrijft hoe groot de vruchten van dankbaarheid **zullen** zijn die in mijn leven groeien? Nee. **Tegenover** de 'hm-grootheid' van mijn schuld staat in de HC niet de 'hoe-grootheid' van **mijn** nieuwe gehoorzaamheid. De HC spreekt opvallend sober over een klein begin. Zelfs de verst gevorderden hebben in dit leven niet meer dan een klein begin van deze **gehoorzaamheid** (114).

Naast dit 'niet meer dan', gebruikt de HC een uitdrukking die veel positiever klinkt: 'nu al'. Nu al mag ik het **begin** van de eeuwige vreugde in mijn hart voelen (58)! Nu al worden wij door de kracht van Christus opgewekt **tot een nieuw** leven (45). Dat is het werk van de Heilige Geest. Er komt een **allesbeslissend** en alles veranderend nieuw **begin**.

Ook in verband met het vierde gebod ziet de HC iets moois in ons leven **beginnen**. Doordat ik de Here door zijn Geest in mij laat **werken**, **begin** ik in dit leven de eeuwige rustdag (103). We trekken niet een wissel op de eeuwigheid, in dit leven gaat het beginnen.

Concluderend **kunnen** we vaststellen: de HC legt een fors accent op

de blijvende **zwakheid** van hen die door de Geest van Christus opnieuw geboren zijn. **Als** het **gaat** over de nieuwe gehoorzaamheid, ziet de HC Gods kinderen als **beginnelingen**. De catechismus; een **startersboekje** voor **mensen** die beginnelingen blijven. **Daarmee** is lang niet alles gezegd! **Daarmee** moeten we wel beginnen. Maar naast het schuldbewuste '**niet meer dan**', klinkt ook het verwonderde '**nu al**'.

Waarom?

Dit is de **eerste oogst die we uit** de belijdenis binnenhalen. Naar het lijkt een schrale. Zeker in de aanloop naar het Pinksterfeest, het feest van de overvloed (!) **kan** een gevoel van **teleurstelling** je **bekruipen**. Daarom lijkt het verstandig **om** pas op de plaats te maken en de vraag **te stellen:** wat **zit** hier achter?

Hier zit in ieder geval de **grote ontdekking** van de reformatoren achter. God rechtvaardigt geen rechtvaardigen, maar zondaars. Hij spreekt geen mensen vrij die het **behoorlijk** ver hebben geschopt op de weg van de heiliging, maar **misdadigers**. En verlost mensen blijven ook na hun bekering volledig aangewezen op genade. Het begint niet alleen met genade, **wanneer** ik tot geloof kom. Nee, het woord **GENADE** wordt steeds groter in mijn leven. Dat woord genade groeit **ook** wanneer ik al jarenlang kerk-gangeren gelovige ben. **Genade** beheerst niet **alleen** de start **van mijn** leven met God, maar ook het vervolg. Die genade **gaat** steeds meer voor je betekenen. Terwijl je zegt: er is niet meer dan een begin van **gehoorzaamheid**, gaat Christus meer voor je betekenen.

In het accent dat de HC legt op de blijvende zwakheid van Gods kinderen, ligt dus een **verzet** tegen de benadering van Rome. Mijn goede werken leveren geen bijdrage aan mijn redding. Daarnaast ligt hierin ook verzet tegen de doperse overtuiging. Met mijn goede werken bereik ik niet een bepaalde graad of

staat **van** heiligheid, laat staan van perfectie. De reformatie leerde de mens, ook de bekeerde mens, klein van zichzelf te denken en groot van Gods **erbarming**.

De laatste woorden **die** Luther te Eisleben neerschreef voor zijn sterven (1546) luiden: 'Wij zijn bedelaars. Dat is de waarheid'. Dat zei **Luther** – mag ik **hem** één van de **allerheiligsten** noemen? – aan het eind van **zijn** leven, aan het eind van een indrukwekkend proces van geestelijke groei.

Demotiverend?

Ja, alles goed en wel, maar is dit niet vreselijk *demotiverend*? **Zon**-dag a.s. hopen veel jonge mensen hun **geloof** te belijden. Is het niet frustrerend tegen jonge mensen te zeggen: 'Doe je leven lang je best om de **Hee** te dienen, maar besef wel, & t zelfs degenen die het meest gegroeid **zijn** in hun geloof niet verder kwamen dan een klein **begin**'? Haal je zo niet ieder idealisme bij voorbaat onderuit? Een hoogst deprimerende en pedagogisch **onverantwoorde** benadering?

Maar – zou het niet kunnen dat de HC juist frustraties wil voorkomen? In het terughoudende spreken van de HC over 'een (klein) **begin**' zou wel eens heel veel wijze voorzichtigheid kunnen **zitten**. Inzicht in de Schrift **en** inzicht in het **mensenhart**. Jongere en oudere gelovigen **krijgen** te maken met grote levensvragen en geloofsvragen. Jongeren die op hun **achttiende** **belijdenis** doen, blijken vijf jaar later opeens met grote vragen te zitten. Waarom heb ik niet **meer** geloofsblijheid? Waarom twijfel ik nog zo vaak? Waarom komt er zoveel bij me op **waar** ik geen controle over heb? Dat zou mij, kind van **God**, toch niet meer mogen gebeuren? Ik **zou**, met Gods hulp, alles aan **moeten kunnen**. Maar je zou de christenen niet de kost **moeten** geven die het gevoel hebben het **helemaal** niet aan te **kunnen**.

'Waar blijft nu de grote kracht van

het geloof, de kracht van de Heilige Geest in mijn leven? Ik ervaar het vaak heel anders.'

En **bovendien**: **groe**i ik nu echt zo hard? **Hee** vaak heb ik niet weer last van precies dezelfde zonden? Die alcohol, die driftigheid, die luiheid, die hartstocht, die kleinzieligheid, die **ontvlambaarheid**, die hebzucht waar ik twintig jaar geleden **tegen** moest vechten, daar moet ik **vaak** nog **steeds** tegen vechten. En ik **word** nog steeds heen en weer geslingerd tussen het van Christus zijn en **tegelij**k van deze wereld zijn. Want veel van deze wereld **trekt** me wel.

Het is dan een hele **verademing**, dat we hardop in de **gemeente tegen elkaar** zeggen: je bent niet de enige die vaak overhoop ligt met de macht van het **kwade**. Het **geeft je basisveiligheid en** schept openheid. Je **kunt** je met je **kleingeloof** en je kleine gehoorzaamheid **eenzaam** voelen. 'Ben ik nou de **énige** die zo depressief kan **zijn**, ben ik nou de **énige** die vaak het gevoel heeft er **niets** van **terecht** te brengen, **ben** ik nou de **énige** die **soms** alle hoop kwijt is?' Nee, dat ben je niet. Wat de HC zegt over 'een **begin**' leert je verootmoediging, maar is **zeker** geen **ontmoediging**. Hoever je ook **weg** bent, je mag steeds weer opnieuw **beginnen**! De most van Zondag 1 **kan** soms onder **vuur komen** te liggen, wanneer je **sommigen** hoort spreken over de mooie dingen die Gods Geest met hen heeft gedaan. Het zou niet goed zijn dat mooie van tafel te vegen als te bedreigend voor je eigen gemoedrust. Maar dat **mooie kan** voor anderen **frustrerend** zijn: 'Ik heb niet zoveel **moois** te vertellen en een **krachtige** groei door Gods Geest is niet **mijn** deel geweest, ben ik wel een kind van **God**?'

Laat je dan niet van je stuk brengen. Ik **zou** niet alleen het verootmoedigende, maar ook het **bemoedigende** ervan naar voren **halen**, dat wij in de HC hardop tegen elkaar zeggen, **dat** wij voor het aanzicht van God en gemeten naar

zijn volmaakte heiligheid, er geen van **allen** in slagen **verder** te komen **dan** een begin. Het zijn woorden die sinds 1563 bij ontelbare gelovigen herkenning hebben **opgeroe**pen. Zouden we in 1997 boven die **herkenning** uitgroeien?

Komma

Toch maken **we** een kapitale fout, wanneer we blijven steken bij wat we tot nu toe hebben gevonden. We vielen de HC in de rede en lieten het gegeven op ons inwerken, dat wie geestelijk wil groeien klein moet blijven.

Maar dat is niet **alles**.

Zondag 44 **bijvoorbeeld**, zegt niet: een klein begin, daar blijft het bij, punt uit. Er volgt een **komma**, na die komma valt er **nóg** iets over dit begin te zeggen volgens de HC. **Het** is een begin, dat ons leven in alle opzichten gaat veranderen. We **beginnen** naar alle geboden van God te leven. En dat niet op een lauwe, vlakke manier. Het gebeurt vanuit een **'ernstig** voornemen'. Het zit diep. Over verlangen naar heiliging **gesproken**.

Het zit **diep** en het heeft een breed bereik. Je kijkt naar **alle** kanten, je begint naar **al Gods** geboden te leven.

En antwoord 115 doet er nog een schepje bovenop: **we** kunnen niet zonder de **preken over** de wet, want dat brengt ons tot onophoudelijk **gebed** om de genade van de Heilige Geest, om steeds meer naar het beeld van **God vernieuwd** te worden. Steeds meer. Als beginnelingen zitten we te **springen** om groei. Laten we er voor uitkijken, dat we niet gefixeerd raken op het feit dat we in het leven met Christus **begin**nelingen blijven. Niet het **begin**, maar het doel, de komende volmaaktheid, mag je voor **ogen staan**. **Pinksteren** is: de Geest van Christus doet grote dingen. 'Het wordt toch nooit wat...?' Nee, het wordt alles. Daar mogen **beginnelingen** *nu* al naar toegroeien.

Daarom moet er volgende week meer **gezegd** worden.

M meditatief

...maar **gij zult kracht ontvangen...**

Handelingen 1 : 8

Geen uitstorting?

Als er nu eens geen uitstorting van de Geest zou zijn geweest? Hoe zou het er dan op aarde uitzien? Zouden de mensen op aarde dan nog naar gerechtigheid streven? Zouden er dan wel kerken van Christus zijn?

Wie zou dan zover komen om te zeggen: Jezus is Heer?

En wie zou dan nog zeggen: God, U bent mijn Vader?

Als we deze vragen kunnen beantwoorden, weten we meteen weer waarom de Geest is uitgestort.

Geschenk van Jezus

Nee, ze waren niet dronken, zei Petrus in zijn toespraak. En hij heeft het verder alleen maar over Jezus. Door God aangewezen. Door jullie gedood. Opgestaan. En nu, aan de rechterhand van de Vader, heeft Hij de heilige Geest ontvangen. Deze heilige Geest heeft Hij meteen doorgegeven aan ons, uitgestort, volop, uitbundig. Dat is het wat jullie hier zien (tongen als van vuur) en horen (ieder in zijn eigen taal). We zijn niet beschonken, maar volgeschonken.

Onder één noemer

Wat een geschenk! God zelf gaat met ons mee. Jezus laat zijn kerk niet alleen. Als we de vele vormen waarin de Geest zich aan ons en in ons openbaart onder één noemer willen brengen, dan komen we uit

bij het woordje 'kracht' (zie ook Lucas 24 : 49).

Waar zouden wij zijn zonder Gods Geest? Wat zouden we zonder Hem nu denken en doen? De Geest houdt alles in stand. Hij is een bron van energie die nooit opdroogt. Ieder gelovige en iedere gemeente kan in elke eeuw uit Hem putten. Hij is het bewijs van goddelijke nabijheid.

Met minder kan het niet. En meer hebben we niet nodig.

Blijf drinken

Aan manifestaties van de Geest hebben we geen gebrek. Vét een gaven! Wat een mogelijkheden! Wat een tekenen! Ook vandaag. Een niet aflatende stroom.

Ga maar door met het drinken uit deze bron. En laten we niet doen alsof we geen dorst hebben.

Extra nummers van De Reformatie...

...kunt u bestellen door overmaking van de kosten op postrekening 40 60 40 t.n.v. De Reformatie-Goes, onder vermelding van jaargang en nummer.

Dit zijn de kosten (incl. porto):

- 1 ex.: f 3,35
- 2 ex.: f 6,00
- 3 ex.: f 8,65
- 4 ex.: f 10,60
- 5 ex.: f 12,55

Na ontvangst van het bedrag wordt uw bestelling per omgaande uitgevoerd.

Wandelen met God

Dat is een vraag die je haast nooit stelt. 'Wie ben je?' Dat vragen we wel honderd keer, Maar **van** wie ben je? Nee, dat vraag je niet zo gauw. Dat klinkt ook zo onvrij. Net alsof iemand anders uitmaakt wie en wat je bent. Als het even kan hou je dat graag zelf in de hand. Toch? Als een ander mijn leven beheerst is dat weg. Hoe vrij ben je nog als je van een ander bent? Toch zijn er mensen die weten dat dat kan. Als je vraagt van wie ben je? Dan zeggen ze: 'Ik ben van Jezus Christus. Hij is de Heer van mijn leven.' Maar hoe vrij ben je nog als je van een ander bent? Dat is een vraag die in de kerk ook vaak opduikt. Laat me toch eens vrij. Dat is een verlangen dat ik ook uit mijn eigen hart ken. Vrij zijn.

Ik wil vrij zijn

Van wie ben jij? Ik vraag het aan een man die op reis gaat. Hij heeft zijn spullen ingepakt. Hij trekt de wereld in. 'Van wie ik **ben**? **Van** niemand. **Denk** je dat ik me aan de ketting laat leggen? Ik heb tegen m'n vader gezegd: geef me mijn deel. Ik ga hier weg. ik wil vrij zijn. Ik ben van niemand. Ik ben van mezelf.'

Ik volg die man. Het lijkt er inderdaad op. Wat een vrijheid. Hij doet **wat** hij wil.

Maar toch, er komt een moment dat het omslaat. Zijn ogen gaan open. 'Wat een slaaf ben ik. Ik heb achter me zelf aan gerend. Maar als ik alleen van mezelf wil zijn, dan loop ik **vast**.'

Die verloren **zoon**, ik ben hem al

vaak tegengekomen. **Ook** als verloren dochter. Mensen die graag hun eigen gang gingen. Ongebonden, niet aan de ketting. Soms gaat dat een hele poos goed.

Maar er komt **een** tijd, dat je ogen open gaan. Wat ben ik een slaaf. Een slaaf van wat ik zelf wil. Slaaf van m'n werk, slaaf van m'n geld. Slaaf van m'n pleziertjes, slaaf van m'n seksualiteit. Slaaf **van** m'n uiterlijk, slaaf van m'n macht. ik was op al die dingen uit. Maar **was** ik nou vrij? Nee.

Ik ben gevangen

Van wie ben jij, vraag je? Het **antwoord is**: Ik ben gevangen. Gebonden. Wat ben je gevangen, als je van jezelf bent. Want je bent tegelijk van de duivel.

En in duizend gedaanten **zegt** hij: je bent van mij. Je bent mijn slaaf. Op duizend manieren verpakt hij zijn slavernij. Maar het is slavernij. Er is een moment dat dat duidelijk wordt. Slavernij heeft te **maken** met angst voor de dood (Hebr. 2: 15).

Waarom? Wel, die dood heeft God niet in de wereld gebracht. Dat is het werk **van** de duivel. Maar daarom is dat het moment, dat alles duidelijk wordt. **Wet** hij heeft de macht over de dood. Daar **is** hij **de** baas.

Wat klemmt die vraag op dat moment: **Van** wie ben je? Van jezelf? Wat sta je **dan** alleen!

Echt vrij

Maar waarom zou je alleen staan? Er is een Heer, machtiger dan alle anderen. Ja, Hij is ook een Heer. Hij zegt ook: je **bent** van Mij. Maar je hoort toch zeker wel het verschil? Als Hij het zegt, dan klopt daarin het **hart** van God.

Andere heren, ze leggen je aan de ketting. Ze schudden je uit. En je staat uiteindelijk met lege handen. Een verloren zoon. Alleen op de slavenmarkt.

Maar op die slavenmarkt **kwam** Christus. En Hij zegt: Maak die banden los **van** die verloren zoon. Doe ze Mij maar **om**.

Heb je ooit zo'n Heer gezien? Andere heren nemen. Deze Heer geeft. Hij geeft Zichzelf.

Als Hij zegt: Je bent van Mij, dan klinkt het als de stem van de **bruidgom**.

Van wie ben je? Ach is dat nog een vraag voor wie deze Heer heeft leren kennen?

Dan leef je toch niet meer **voor** jezelf. Niemand van **ons** leeft voor

zichzelf.

Maar dan sterf je ook niet **meer** voor jezelf. Indien wij leven, het is voor de Here. Indien wij **sterven**, het is voor de Here. Hetzij wij dan leven, **hetzij** wij dan **sterven** wij zijn des Heren.

Geen slaaf, maar **vrij** in Christus. **Kijk** dat is echte vrijheid.

Onze Here

Dat is een verlangen dat ik ook uit mijn eigen hart ken. Maar het brengt me op de slavenmarkt. Alleen ik wist het niet. Ik zag het pas toen Hij op de slavenmarkt kwam. Hij koos me uit. Hij maakte mijn banden los. Hij zei:

Nou ben je van mij.

Daar begon mijn vrijheid. En ik voel het, wat dat betekent. Ik voel het als ik de duivel tegenkom. Die zegt tegen me: Wees toch vrij man. Neem je deel. Laat je niet aan de ketting leggen.

Maar ik kan er tegen, als Christus bij me is. Dan zeg ik gewoon: Ik ben van Christus. Hij is de Heer van mijn leven.

En dan voel ik wat vrijheid is. Wat een vrijheid, als je **kracht krijgt** om het **goede** leven te kiezen.

Niet dat dat altijd **goed gaat**. Soms **trap ik er in**. In de **lijsten van die slavenverrijver**. Maar ik merk het: **Dat is de ketting die me bindt. Me vernedert en alleen laat.**

Maar goddank, ik blijf niet alleen. Want mijn **Heer waakt** over Mij.

Van wie bent U? Van wie ben jij? Moeilijke vraag?

Wie is **Hij** voor U? Daar valt de beslissing. En met die **vraag** komt Hij rechtstreeks naar je **toe**: Wie **zegt** Gij dat Ik ben? **Er is een antwoord**, dat ons leven thuis brengt. Veilig bij God.

Hij is onze Here.

NAAR EEN CHRISTELIJKE VISIE OP ZORG

Zorgverlening is eeuwenlang gestempeld geweest door christelijke **naastenliefde**. Het waren juist de christenen die **beseften dat zorg voor een ander verder moet strekken dan de eigen kring. Ook een vreemdeling in nood verdient onze zorg: zorgverlening als maatschappelijke verantwoordelijkheid.**

De laatste tientallen jaren vindt er **echter een duidelijk omslag** plaats: **allerlei onchristelijke ideeën** worden tamelijk agressief de **zorg binnengedragen. Wie nog op de 'ouderwetse' christelijke manier** zorg wil verlenen, wordt in de verdediging gedrongen.

Het is een **goede zaak dat bijvoorbeeld het Prof. dr. G.A. Lindeboom Instituut hierin te hulp schiet met een christelijke bezinning op alles wat zich binnen de zorgsector afspeelt. In een van zijn laatste brochures, Zorg dragen, wil het bijdragen aan een christelijke visie op het hele zorggebeuren.**

Men moet van dit boekje niet te veel verwachten: blijkens de onder-titel is men nog slechts onderweg naar die christelijke visie, Dat blijkt ook uit de inhoud: die is vooral een pleidooi voor & erkenning dat 'levensbeschouwing' een belangrijke factor is in zorgverlening: neutrale zorg bestaat niet. Verder worden er interessante ideeën neergezet over de vraag hoe je invulling geeft aan de christelijke identiteit van een zorginstelling, of aan een christelijke opleiding voor werkers in deze sector. Maar als het gaat om het typisch christelijke in al deze dingen, blijft het boekje toch wat in algemeenheden hangen. De concrete vertaling van het evangelie naar de praktijk van de zorg is niet overtuigend aanwezig. Nu is dat niet iets waar men het Lin-

K. Harmannij

B boekbespreking

denboom Instituut moet verwijten; we mogen al lang blij zijn dat deze instelling begonnen is om deze leemte op te vullen. Wel maakt deze studie duidelijk dat er op dit gebied nog veel te doen is. Ondanks vele eeuwen van christelijke zorg kost het blijkbaar moeite om voor het front van deze wereld aan te geven waarom het evangelie van Jezus Christus niet gemist kan worden in de zorg voor mensen in nood. Daarmee bevorderen we echter dat men zich aan die christelijke visie steeds minder gelegen laat liggen. Een visie die niet helder is uitgewerkt heeft immers weinig overtuigingskracht.

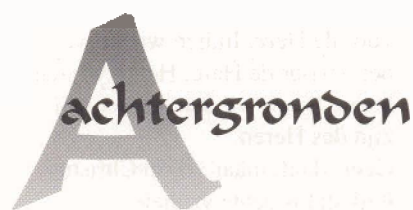
Er is dus nog **steeds werk aan de winkel. Voor ieder die bij de zorg betrokken is. Als stimulans zou men alvast deze brochure kunnen lezen.**

N.a.v. B.S. Cusveller (red.): *Zorg dragen. Naar een christelijke visie op zorg*. Uitg.: Buijten & Schipperheijn, Amsterdam 1996. Verschenen als nr. 8 van de 'Lindeboomreeks', onder auspiciën van het Prof. & G.A. Lindeboom Instituut. Prijs: f 23,90.

CYRILLUS VAN JERUZALEM: WIND, WATER EN VUUR

G.J. van Middelkoop

Laat je niet in met ketterij.

Een kleine zestig jaar voordat Augustinus zijn brief aan Dardanus schreef, gaf de bisschop van Jeruzalem, **Cyrrillus**, in de weken voor Pasen catechisatie aan (volwassen) gemeenteleden die zich voorbereidden op hun doop.

In totaal waren het vierentwintig toespraken, die beschouwd worden als **een van de meest kostbare schatten van de christelijke oudheid**. Ze **dak-**
ren waarschijnlijk van of 350 en werden voor het merendeel gehouden in de Heilige Grafkerk, die gebouwd was door keizer Constantijn. Ze werden stenografisch opgenomen, en geven daardoor een levendig beeld van de wijze waarop Cyrrillus zijn onderwerpen behandelde. Jammer genoeg is er geen Nederlandse vertaling verkrijgbaar.

In de eerste reeks catechesen bespreekt hij de verschillende onderdelen van de geloofsbelijdenis die men in Jeruzalem gebruikte. De toespraken zestien en zeventien gaan over de Heilige Geest. We wandelen deze beide catechesen door.

Wat zegt de Geest over zichzelf?

Cyrrillus wil over de Heilige Geest alleen de Bijbel aan het woord laten. Hij wil zich niet bezighouden met wat niet geschreven staat. De Heilige Geest heeft zelf in de Schriften gesproken. Daar heeft Hij alles verteld wat Hij van zichzelf wilde zeggen en wat wij van Hem kunnen bevatten.

De Geest heiligt alles wat God door Christus geschapen heeft. Hij verlicht de zielen van de rechtvaardigen.

Hij heeft gesproken in de profeten. Met Pinksteren daalde Hij neer op de apostelen, hier in Jeruzalem. Wij, kerk van Jeruzalem, zijn bevoorrecht: Christus daalde hier van de hemel neer. En ook de Heilige Geest daalde hier van de hemel neer!

Wij willen geen nauwkeurige verklaring geven van het wezen van de Heilige Geest, want dat is onmogelijk. We zullen wel de verschillende dwalingen over Hem vermelden.

Om te zorgen dat wij daar niet in verstrikt raken, willen we de dwaalwegen afsluiten, zodat we alleen de koninklijke weg bewandelen.

Ook over de Heilige Geest hebben ketteren allerlei goddeloze en godslasterlijke dingen geleerd. Haat zulke mensen! Ga mensen die de Heilige Geest lasteren uit de weg!

Voor hen is er geen vergeving. Julle catechisanten, die nu ook in de Heilige Geest gedoopt zullen worden, moeten geen omgang hebben met mensen voor wie geen hoop is!

Drinken uit eigen bronnen

Na aandacht gegeven te hebben aan verschillende dwaalwegen gaat Cyrrillus terug naar de hoofdweg, de goddelijke schriften. We moeten drinken uit onze eigen vaten, de heilige Vaders, en uit onze eigen bronnen. We willen drinken van 'het levende water, dat opwelt om eeuwig leven te geven' (Joh. 4 : 14). Met deze woorden wees de Verlosser op de Geest die de mensen die in Hem geloven, zouden ontvangen (Joh. 7 : 39). 'Wie in Mij gelooft (niet zomaar, maar op die manier) mals de Schrift zei, uit diens innerlijk zullen stromen levend water vloeien' (Joh. 7 : 38). Geen aardse stromen, maar stromen die de zielen licht brengen. En Hij zei ook: 'Het water dat ik hem zal geven, wordt in hem een bron van levend water, dat opwelt om eeuwig leven te geven' (Joh. 4 : 14).

Water brengt veelkleurig leven

Waarom noemde Christus de genade van de Geest water?

Alles bestaat uit water. Water brengt planten en dieren tot leven. Als regen komt het uit de hemel naar beneden. Het komt naar beneden in één vorm, maar heeft heel verschillende uitwerkingen. Het wordt wit in de lelie, rood in de roos, purper in viooltjes en hyacinthen. Het werkt anders in de palm dan in de wijnstok. Het is dezelfde regen, maar ze heeft heel verschillende effecten.

Zo is ook de Heilige Geest één, maar Hij deelt ieder de genade toe die Hij wil. Hout, dat droog was, doet weer twijgjes uitspruiten zodra het water opneemt. Zo brengt de ziel, die in zonden geleefd heeft, druiven van gerechtigheid voort, zodra ze door boek de gave van de Heilige Geest waard is.

De Geest is één, maar brengt naar de wil van God in de naam van Christus veel deugden tot stand: wijsheid, profetie, duiveluitdrijving, uitleg van de Schriften, ont-houding, barmhartigheid, vasten en een leven van ascese, verachting van aardse verlangens, het martelaarschap. In de een werkt Hij zo, in de ander anders, hoewel Hij Zichzelf gelijk blijft.

Heilzame werking

De Bijbel gebruikt het woord 'geest' voor heel verschillende dingen. Er zijn ook onreine geesten. Als die in de mensenzien binnendringen, starten ze zich als bloed-dorstige wolven op schapen om ze te verslinden. De ziel wordt dan duister. De onreine geest misbruikt het lichaam, verward de spraak, brengt schuim op de lippen. De demonen zijn vijanden van de mensen, ze gaan schandelijk en onbarmhartig met hen om.

Heel anders werkt de Heilige Geest. Alles wat Hij doet is gericht op het goede en heilzame. Zijn verschijnen is mild. Waar Hij komt

verbreidt zich een aangename geur. Stralen van licht en kennis lichten op. Hij komt om te beschermen, te verlossen, gezond te maken, te leren, aan te sporen, kracht te geven, te troosten, te verlichten. En dat in de eerste plaats de ziel van hem, die Hem aanneemt, maar vervolgens ook – door tussenkomst van deze – de zielen van anderen.

Hulp in de strijd

De Heilige Geest, de goede Geest is iets kostbaars! Zolang de mens in het lichaam leeft, heeft hij te strijden met vele, zeer wilde demonen. Maar reeds vaak werd de demon, die niet bedwongen kon worden door velen met ijzeren ketenen, wel bedwongen door de woorden van het gebed van één enkele mens, en wel door de kracht van de Heilige Geest die in hem woonde. God heeft ons zo een grote medestrijder en verdediger gegeven, een grote leraar van de kerk, een grote wachter om ons te beschermen. Laten we niet bang zijn voor de demonen, ook niet voor de duivel! Want Hij die voor ons strijdt, is nog veel groter. We moeten alleen de deur voor Hem opendoen. Want Hij gaat rond en zoekt mensen die het waard zijn om zijn gaven aan hen te schenken. De Heilige Geest wordt Trooster

genoemd, want Hij troost en be-moedigt en geeft steun als wij zwak zijn. Als wij niet weten wat we moeten bidden, neemt Hij het van ons over. Hij schildert de martelaar het hemelrijk voor ogen en laat het paradijs en het geluk daar zien. Hij geeft hem de woorden in de mond waarmee hij moet getuigen.

De Heilige Geest werkt in ieder

De Heilige Geest is groot en in zijn betoon van genade machtig en wonderbaarlijk. Met hoeveel mensen zitten jullie hier niet bij elkaar! En in ieder van jullie werkt de Geest op een manier die bij ieder past. Hij is midden onder ons en ziet het gedrag van ieder individu. Hij kent onze gedachten en ons geweten, Hij weet wat we zeggen, wat we van plan zijn en wat we geloven. En hoeveel mensen zijn er verder niet op de wijde wereld met wie Hij bezig is, die Hij leidt, aan wie Hij zijn gaven schenkt! En bedenkt daarbij dat Hij ook boven deze aarde in het wijde heelal werkt. De Vader schenkt door de Zoon samen met de Heilige Geest alle gaven van genade. Deze Geest werkte in het Oude Testament in Mozes en de oudsten, in Jozua, in richters en profeten. Ook over jullie zal de genade ko-

men bij de doop!

Maar **omdat** de toespraak al te lang en vermoeiend wordt, zullen we het **Nieuwe Testament** bewaren tot de volgende keer.

Vuur op aarde

Ook voor de **zeventiende** catechese is de stof eigenlijk te omvangrijk. Wat de Bijbel leert over de Heilige Geest is onuitputtelijk. We **kunnen** maar **aan** een klein **gedeelte** daarvan aandacht besteden.

Johannes de Doper gaf de Geest nog niet, maar verkondigde Hem die de Geest zou geven. Hij zei: 'Ik **doop** u met water tot **boete**; maar Hij die na mij komt, zal **jullie** dopen met de Heilige Geest en met **vuur**'.

Waarom met vuur? Omdat de Heilige Geest afdaalde in vurige tongen. Met het oog daarop zei **de Heer vol vreugde**: 'Ik ben gekomen om **vuur op aarde** te w e r p , en hoe **graag** zou ik **zien**, dat **het vuur** al **aange**-stoken **was**!' (Luk. 12 : 49).

Ontvang de Geest

Christus zegt dat Hij **zijn** Vader zal bidden om aan zijn discipelen een Ander, een trooster te sturen, die als Geest der waarheid voor altijd bij hen zal zijn (Joh. 14 : 167). **De**-ze Trooster **kan echter** alleen **komen**, als Christus zelf weggaat (Joh. 15 : 26).

Jezus gaf na zijn opstanding zijn apostelen deel aan de Heilige Geest. **h e r s** : 'Na deze woorden blies **Hij** op hen en zei: **Ontvang de Heilige Geest**!' (Joh. 20 : 22) De **genade** die **Hij** dan geeft, verleent Hij later nog veel **rijker**. Want Hij **zegt** tegen zijn apostelen: 'Ik ben bereid nu al (meer) te geven, maar u **kunt** dat nu nog **niet** bevatten.

Ontvang nu zoveel genade als u **bevatten** kunt: maar wacht op nog grotere genade: blijf in de stad Jeruzalem, tot u omkleed wordt met **kracht** van boven (Luk. 24 : 49).

Ontvang nu de genade voor een deel. Straks zult u er helemaal **mee** bekleed worden!' Hij wil **daarmee**

zeggen: wees niet bang voor de wapens van de duivel, want **jullie** zullen de kracht van de Heilige Geest als kleding dragen.

Gedompeld in het vuur van de Geest

Toen het Pinksteren werd, kwam de **Trooster**. De **Bescherm**er en Heilmaker van de kerk. Hij die de zielen leidt. De **stuurman** van wie **door** storm geteisterd worden. Het licht voor wie **ronddwalen**. De scheidsrechter in de strijd, Hij die de krans geeft **aan** de **overwinnaars**. De **Heilige Geest daalde** neer om de apostelen met kracht **te bekle-**
den en hen te dopen. De **Heer** had immers gezegd: 'U zult gedoopt worden in de Heilige Geest niet **lang** na deze dagen' (Hand. 1 : 5). Toen **kregen** ze de **genade** niet maar **voor** een deel, maar volledig. Wie in water ondergedompeld gedoopt wordt, wordt aan alle kanten door water omgeven. Zo werden de apostelen volledig door de **Geest** gedoopt. **Het** water stroomt echter alleen maar aan de buitenkant om het lichaam hem; de Geest doopt en **doordringt** de ziel, en slaat geen stukje over.

Hoe moet je je dat **voorstellen**? Het vuur dringt binnen in het binnenste van massief ijzer en maakt de hebb massa tot vuur. Het koude wordt heet, het zwarte licht op, als **het** vuur ongehinderd in het ijzer binnendringt. Zo dringt de Heilige Geest binnen in het binnenste van de ziel.

Heilbrengend vuur

Ogen zagen vuur, oren hoorden het lawaai van een **stormwind**. Dat vulde het hele huis. Het huis **werd een bekken** van geestelijk water. De jongeren zaten er in en werden volledig in dat geestelijke water ondergedompeld. Volgens de belofte die Christus had gegeven, naar ziel en lichaam omkleed met het goddelijke, heilzame kleed.

Vuur ontvingen zij, geen **vuur** dat verbrandde, maar een vuur dat heil

bracht. Een **vuur**, dat de dorens van de zonde **doet** wegschompelen, en de ziel **doet opglanzen**. Dit vuur zal nu **ook** op jullie, dopelingen, komen en **jullie** doornige zonden wegnemen en vernietigen. Het zal de kostbare schat van jullie ziel laten oplichten en jullie genade geven. Dat **alles** gaf het **immers** destijds ook aan de apostelen. **Bun** hoofd **werd gekroond** met nieuwe, **geeste-**
lijke diademen.

Een vurig **zwaard** had eens de ingang tot het Paradijs versperd; een vurige tong bracht nu het heil terug en **herstelde** de staat van genade.

Gedrenkt uit stromen van heerlijke gaven

Toen sommigen **spotten** en zeiden dat de discipelen **vol** jonge wijn **waren**, spraken ze de waarheid, al **was** het spottend. Nieuw was immers inderdaad de wijn, de genade van het **Nieuwe Testament**. Hij kwam van een geestelijke wijnstok die al **vrucht** had gedragen bij de profeten en nu in de nieuwe bedeling nieuwe uitlopers vormde. De discipelen **werden** dronken van de **overvloed van Gods** huis, **ze** werden gedrenkt uit de stromen van Gods heerlijke gaven (Psalm 36 : 9). **God** geeft zijn **genade** niet in beperkte mate (Joh. 3 : 34-5), maar Hij **giet** haar uit over alle **vlees**. En **zonen** en dochters, knechten en dienstmeisjes zullen profeteren.

Paulus zal zeggen: 'Kom niet in de roes **van de wijn** – dat brengt **lieder-**
lijkheid – maar word vol van de Heilige Geest' (Ef. 5 : 18).

Vervolgens plukt **Cyrillus** van de grote weide van het Nieuwe Testament nog een kleine **bloemenruiker** om te laten **zien** hoe de Geest in de apostelen werkte. Uit **alles** blijkt hoe persoonlijk, **heiligmakend** en werkzaam de kracht van de Heilige Geest is.

Veel van wat Paulus in zijn **brieven** leert over de Geest, moet om de tijd nu achterwege blijven. **Ijverige** catechisanten moeten zich dat maar

eigen maken door zelf de Bijbel verder te lezen.

Verzegeling door de Geest

Nu **de** catechisanten zich voorbereiden op hun doop, moeten zij niet letten op het aardse en uiterlijke, maar op **de** Heilige Geest. Hij komt en wil zijn zegel op hun ziel **& uken**. Hij geeft je **een** zegel, waarvoor de demonen sidderen, een hemels, goddelijk zegel; Paulus zegt immers: 'U **bent**, toen u tot geloof kwam, gemerkt als eigendom van God met het stempel van de Heilige Geest die God beloofd had' (Ef. 1 : 13).

Maar daarvoor **onderzoekt** de Heilige Geest de ziel. Als je als huichelaar komt, dopen mensen je wel, maar **■ Geest** zal je niet dopen. **De** Geest zal je **onderzoeken: kan Hij** je werven **voor** zijn leger? Als je de genade **waardig** bent, wordt je ziel verlicht en **ontvang** je een kracht die je niet had. Je **krijgt** wapens waarvoor de demonen huiveren. Als je die wapens niet weggooit, en het zegel in je **ziel** bewaart, komt de boze geest niet op je af. Hij **duikt** weg, want **in de Geest** van God **worden** de demonen uitgedreven.

Als je gelooft, ontvang je niet alleen de vergeving der zonden, **maar** doe je **ook** dingen die menselijke **vermogens** te **boven** gaan. Want je ontvangt **zoveel genadegaven** als je **kunt** bevatten, misschien wel meer dan wat ik nu **zeg**. In alles blijft de Trooster als beschermer bij je. Hij zorgt voor je als **voor** zijn eigen soldaat. Hij let op je ingaan en op je uitgaan en op wie je belagen. Daarom **moeten we** de Heilige Geest niet door zonden bedroeven. Wees bereid de genade te ontvangen en laat haar niet verloren **gaan**!

Vruchten van de Geest

De God van het **heelal** heeft in de Heilige Geest door de profeten gesproken.

Hij liet Hem op Pinksteren hier in

Jeruzalem neerdalen.

Moge Hij Hem nu ook laten neerdalen op jullie. Moge Hij door Hem ook ons bewaren en ons allen samen Zijn weldaden bewijzen. Omdat wij **altijd** de vruchten van de Heilige Geest **voortbrengen**; liefde, vreugde, **vrede**, geduld, vriendelijkheid, goedheid, **geloof**, zachtmoedigheden zelfbeheersing in Christus Jezus, onze **Heer** (Gal. 5 : 22).

Samenvatting

Cyrillus spreekt **heel** levendig over wat de **Heilige Geest** **voor** de gelovigen betekent. Wat hij zijn catechisanten voorhoudt, is beslist geen dorre leer, maar sprankelende werkelijkheid die **hun** leven wil gaan beheersen. **Een** werkelijkheid die bestemd is voor allen die de doop zullen gaan **ontvangen**.

De Geest werkt **als de grote** natuurlijke elementen: adem of wind, **water**, vuur. Zoals God de mens de adem inblies om hem tot een levend **wezen** te **maken**, blies Christus op **zijn** discipelen om hen tot Geestelijke mensen te maken.

Hij werkt ook als het water, dat levensnoodzakelijk is. Hij brengt wat dood is tot leven w houdt dat leven in stand. Hij werkt in ieder schepsel eigen levensvormen uit en brengt **ook** in de gelovigen de verschillende potenties tot **leven**.

Hij werkt als vuur. Vuur dat ontstoken wordt in de apostelen en door hen verder **wordt** verbreid, zodat

het op de hele aarde **branden** gaat en Christus' gebed **wordt** vervuld. De Geest doopt de discipelen in vuur, een doop die **veel** indringender **werkt dan** de waterdoop: het vuur verschroeit de aangekoekte zonde en **reinigt** de ziel **daarvan**. Het dringt er diep in door, zodat **geen** enkele schuilhoek **van** het hart **buiten** bereik **van de** gloed van de Geest blijft.

En niet op **bepérkte** schaal wordt deze Geest aan de gelovigen **gegeven**: Hij wordt **uitgestórt**. Met Pinksteren **baádden** de discipelen in **&** ze overvloedig gawe.

En deze **Geest** blijft een reële aanwezigheid in het leven van de gelovigen. **Zij worden** geroepen tot een geestelijke strijd **tegen** de demonen. **Maar** ze mogen daarbij beseffen, dat ze een grote medestrijder hebben, die **hen** verdedigt en hen **beschermt**. Ze dragen **Hem** als kleet en **pantser**.

Deze Geest komt met de doop, nadat hij de dopelingen eerst heeft onderzocht of het hun ernst is. Dan drukt Hij hen **zijn** stempel op, verzegelt hen. **Hij zorgt voor** hen **als** de trainer voor de **kampvechter**. Hij verzorgt, geeft **wat** nodig **is**, bewaart en maakt hen vruchtbaar **voor hun Heer**.

Zo is ook bij Cyrillus de Heilige Geest een zeer **reële** en permanente **levenswerkelijkheid** voor wie zich door de doop laten inlijven bij de **kerk**.

Het bóek voor de komende zomermaanden

Oók leuk voor moederdag!

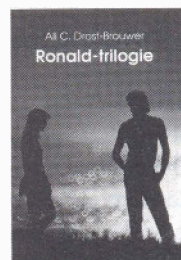
Ronald-trilogie

Ali C. Drost-Brouwer

720 pag., gebr., f 17,50

Verkrijgbaar bij de boekhandel,
vanaf 7 mei

OOSTERBAAN & LE COINTRE B.V.

Postbus 25 - 4460 AA Goes - tel. 0113-21 5591

GOED VOOR STUDENTEN EN ANDEREN

E.M. Hooiveld

Samenleving

Een uitdaging

Een uitdaging: de combinatie van christen en wetenschapper. Enerzijds in het bezit zijn **van een Bijbel** met daarin de Goddelijke openbaring, anderzijds verdieping in **een** pretentieuze wetenschap die **God** steeds meer lijkt uit te bannen naar de hoeken **van** de maatschappij. **Hoe** leren studerende deze twee te combineren? Slechts **weinig** universiteiten bieden een christelijke bezinning op vakgebieden. Daarnaast is er in het studieprogramma weinig ruimte **voor** filosofische of theologische **onderwerpen**. Van een multi-disciplinaire aanpak is **ook** nauwelijks sprake. Begin jaren negentig is de studieduur teruggelopen van zes naar vier jaar. Algemene studentenverenigingen schreeuwden **moord** en brand. Het studentenleven zou verloren gaan. Wat blijkt? De jaarlijks **se** aanwas **van** studentenverenigingen is niet kleiner geworden. Is er bij de algemene studentenverenigingen **nauwelijks** sprake van verdiepende activiteiten, christelijke studentenverenigingen **komen** hier nog steeds aan toe. Wat de universiteiten niet **kunnen** bieden, pakken deze studentenverenigingen op. Wat wel opvalt is, dat de frequentie van verdiepende activiteiten is **teruggelopen**. Ook hier heeft de **studiedruk** haar tol **geëist**.

In het **verleden** heeft het Gereformeerd Wetenschap Genootschap (**GWG**) de uitdaging opgepakt. Samen met gereformeerde studentenverenigingen **organiseert** het GWG **zogenoemde** leergangen. Het zijn meestal de studentenverenigingen die een onderwerp aandragen. **Vaak** zijn de onderwerpen filoso-

fisch en theologisch van aard. In mei, bijvoorbeeld, organiseren de Vereniging van Gereformeerde Studenten Twente (VGST) en het GWG een leergang over 'Goed **en** Kwaad'. **Een** enkele **keer** wordt er een **vakleergang** georganiseerd, die bedoeld is **om een christelijke** bezinning te bieden over **een vakge-**bied.

Het GWG **biedt de** inhoudelijke kennis voor een leergang. Het **ge-**nootschap heeft contacten met **do-**centen die eventueel **een onder-**werp kunnen inleiden. Het GWG benadert de sprekers en stemt in overleg met de studentenvereniging de onderwerpen op **elkaar af**. Voor studentenverenigingen is deze manier **van werken** aantrekkelijk. De voorbereiding **van een leer-**gang kost weinig tijd en toch wordt er een **goede** inhoudelijke lezing **in** elkaar gezet. Dit houdt niet in dat studentenverenigingen zich niet op de lezing **voorbereiden**. **Vorbereidingsreaders**, met vaak lezenswaardige artikelen, worden door de studentenverenigingen in elkaar **gezet**. Vaak zijn de leergangen voor een breder publiek interessant. Van de leergangen **worden verslagenbundels** of publicaties gemaakt. Soms is via de Luisterpost de leergang te beluisteren.

'Goed en Kwaad'

'Goed en Kwaad' is een voorbeeld van een algemene leergang die **door de VGST** en het **GWG** georganiseerd wordt. Binnen de Twentse gereformeerdestudentenwereld **le-**ven vragen over goed en kwaad. **Je-**roen Kuper, één van de Twentse organisatoren: 'In Genesis 2 : 9 **wor-**den het leven, de kennis, het goede en het kwade met elkaar in verband

gebracht. Wat is dit voor **een** verband? En als de mens (gelovige of ongelovige) de kennis van goed en kwaad heeft bemachtigd, wat **is** dan de aard van deze kennis? **Is dit** de kennis die Plato bedoelt, op **grond** waarvan wij goed kunnen handelen? Vragen waarop de **filo-**soof J. Hoogland in de **eerste** lezing antwoord zal proberen te **g**even. In deze **filosofisch-theologi-**sche lezing moeten de grondstructu- ren voor het thema 'Goed en Kwaad' gelegd worden. Het ver- volg, in de tweede lezing, zal ethisch van aard zijn. Op basis **van** de gelegde **grondstructuren** zal B. Schoon de confrontatie aangaan met de huidige **gevarieerde** ideeën over de moraal. Kuper: 'De **kennis** van **goed** en kwaad, die alle men- **sen** hebben **verworven**, is dat **een** bepaald ethisch gevoel? Wat is de aard van deze kennis als er blijk- baar vele verschillende ethische systemen op **kunnen** worden gefun- deerd?'

In Twente hopen ze met deze vragen verder te komen. Misschien **le-**ven de hierboven gestelde vragen bij een breder publiek: **de** lezingen zijn openbaar.

Naar aanleiding van de leergang 'Goed en Kwaad', georganiseerd door de VGST en de GWG.

Informatie over de leergang

Dara

Donderdag 22 mei 1997 - Spreker: J. Hoog-land

Donderdag 29 mei 1997 - Spreker: B. Schoon

Locatie

Immanuelkerk, Wicher Nijkampstraat 95, Enschede

Aanvang

20.00 uur

Drs. E.M. Hooiveld te Enschede studeerde geschiedenis en is docent aan het Greijda- nuscollege te Enschede en tevens freelance journalist.

EINDE VAN HET GPV OPTERMIJN IN ZICHT? 1

A.J. Verbrugh

Samenleving

Het valt op dat in deze tijd van **toenemende samenwerking tussen de twee christelijke politieke partijen GPV en RPF** het woord **'fusie'** meer en meer wordt **gehoord**. **Fusie** betekent **samen-smelting**,

Hef lijkt juist om aan dit **spreeken over fusie** bij het GPV in **De Reformatie** aandacht te besteden. In het nummer van 19 april 1947 (jaargang)

opende de toenmalige hoofdredacteur prof. K. Schilder een serie principiële artikelen met titel 'Zelfstandig optreden in de politiek?'. Deze serie heeft zeker bijgedragen tot de oprichting van het zelfstandige GPV in 1948, los van de Antirevolutionaire Partij. Daarom is het hier een plaats om (in de 72ste jaargang) ook grondig aandacht te geven aan belangrijke vragen bij een eventueel einde van het bestaan van het GPV. Ja, het gaat over een einde. Want bij een fusie verdwijnen de fuserende delen. Toen de Antirevolutionaire Partij en haar christelijk-historische en rooms-katholieke politieke bondgenoten samen fuseerden tot het CDA, betekende dit meteen het einde van de ARP.

De ontwikkeling van gedachten

In de bekende nota van de RPF, *Reformatiorische Partijvisie* (auteur dr. R. Kuiper; afgerond dec. 1996), wordt op blz. 75/77 gepleit voor een gezamenlijke GPV-RPF lijst bij de stembus en dito fractie in de Tweede Kamer. Daarbij lezen we:

De partij-organisaties blijven zelfstandig – al zullen die ook naar elkaar toe groeien – en richten zich op verschillende delen van het GPV-RPF-electoraat. Ze behouden een rol bij de kandidering van Kamerleden en de vaststelling van het programma. Bij een dergelijke confederatie kan ook de SGP... aansluiting vinden. Uiteraard legt een

confederatie geen strikte fractiediscipline op. Kamerleden behouden ten allen tijde het recht om een eigen opvatting te volgen.

Dit gaat dus over 'confederatie'. Om misverstanden die we hebben opgemerkt te voorkomen, spreken we liever over 'lange-termijn-bondgenootschap'. Overigens is er in theorie met het woord confederatie niets mis.

Ook ondergetekende heeft (tot in de situatie van begin 1996) publiek gepleit voor gezamenlijke lijsten en gezamenlijke fracties. Primaire voorwaarde daarvoor was uiteraard dat er overeenstemming van programmatische politieke visie en doel van de partijen moest zijn. En bovendien was de premisse daarbij dat het GPV als organisatie onge-rept zelfstandig zal blijven (zie bijv. *Nederlands Dagblad* van 20-2-96). We denken dat we op dit punt niet sterk verschillen met het aangehaalde uit het rapport *Reformatiorische Partijvisie*.

Er vormt zich nu echter in allerlei kring steeds vaker een mening als zouden GPV en RPF gezamenlijk op weg zijn naar partijfusie, waarbij de inrichting van gezamenlijke lijsten en fractie in de Tweede Kamer hierbij als een nuttige tussenstap valt te waarderen.

In Trouw en ook elders kan men nogal eens lezen dat er langzamerhand een nieuwe generatie 'vrijgemaakten' naar voren komt die het 'exclusivisme' van het verleden wil afleggen. De jongeren willen wel eens meer politiek contact hebben met christenen buiten eigen kerk. Dat kan onder meer door middel van een gezamenlijke kandidatenlijst met de RPF. Dit betekent gezamenlijk optrekken met de RPF

en, zo is de voorspelling: binnen afzienbare tijd zullen de partijen één zijn. Ook sommige politicologen wijzen in deze richting. De heren J. Hippe en G. Voerman, die al enige jaren de kleine christelijke partij observeren en werkzaam zijn bij het Documentatiecentrum Nederlandse politieke partijen van de Groningse universiteit, schreven in Trouw van 19 april jl. dat van een gezamenlijk lijst en fractie een belangrijke psychologische impuls zal uitgaan naar de beide partijen. Deze kan leiden tot het zetten van de laatste stap naar partijfusie. Ook de Leidse politicoloog R. Koole verwacht volgens P.H. de Jong in het Nederlands Dagblad van 25 april, dat RPF en GPV uiteindelijk zullen samengaan.

Reeds eerder was, volgens een publicatie in het ND van 15 februari, door deze krant een enquête gehouden onder zijn lezers. Hierbij was niet alleen gevraagd of men van oordeel is dat RPF en GPV meer moeten samenwerken (80% voor). Maar ook was gevraagd of men een fusie zou willen. Hierbij bleek dat niet minder dan 30% van de GPV-stemmers onder de gevraagde lezers een fusie met & RPF zouden willen (50% tegen). Van de RPF-stemmers onder hen zou 67% voor een fusie met het GPV zijn (20% tegen).

Volgens dezelfde krant (15 april) zou ook GPV-fractievoorzitter Schutte menen dat een gezamenlijke GPV-RPF-kandidatenlijst en fractie voor de Tweede Kamer op termijn leidt tot een fusie van RPF en GPV. Deze ontwikkeling zou hij betreuren en daarom werd bekend dat voor 1998 een gezamenlijke kandidatenlijst voor de Tweede Kamer is afgewezen. Nader onderzoek wordt nodig geacht. Inderdaad buigt zich sedert medio 1998 een commissie van telkens vier door de respectieve besturen aangewezen GPV'ers en RPF'ers over deze en verwante materie. De commissie heeft vooralsnog zwijgplicht naar buiten. Ook is gezegd dat men zoals een broedende kip

de commissie niet moet storen. Maar is dit mogelijk? Gedurende het jaar waarin de commissie nu bestaat, traden er buiten de commissie allerlei veranderingen op, waarmee zij zal moeten rekenen. We kunnen ons voorstellen dat bijv. de uitslag van de genoemde enquête (en ook tal van andere invloeden, mals de mening van de politicologen) tijdens de bestaansperiode van de commissie tot verdere ontwikkeling van denkbeelden kan bijdragen. Het beeld van de broedende kip gaat niet op. Het ei waarop ze zit, ondergaat allerlei tussentijdse injecties.

Programovereenstemming en grondslagverschil

Het probleem zou heel wat gemakkelijker zijn op te lossen als de actuele hoofdlijnen van programma's en beleid van fractie en woordvoerders van het GPV niet zoveel gelijkenis zouden tonen met die van de RPF. Want hoe moet men nu aan de Nederlandse kiezer uitleggen dat men toch gescheiden wil blijven van de RPF? NRC Handelsblad-columnist J.L. Heldring gaf op 14 maart in een bepaalde simitie zijn voorkeur te kennen voor de kamerleden Schutte en Van Middelkoop, maar schreef erbij de 'fijne nuances tussen RPF en GPV' niet te kennen. In de tijd vóór de oprichting van de RPF in 1975 was het veel eenvoudiger om aan de kiezer te zeggen dat hij GPV moest stemmen en bijv. niet ARP of CHU. want deze partijen hadden zich zo ver aangepast aan de toen heersende materialistische tijdgeest en politiek, dat ze soms bijna onherkenbaar waren. Toen was duidelijk dat het GPV een geheel ander overheidsbeleid wilde. Maar ten opzichte van de RPF is dit veel minder duidelijk.

We hebben de indruk dat ook velen onder hen die een gezamenlijke kandidatenlijst in 1998 afwijzen, deze moeilijkheid goed zien. Van daar dat het bestuur (behalve op het punt van de ene lijst) steeds

meer wil gaan samendoen met de RPF (campagneoverleg, samenwerking wetenschappelijke bureaus). En wat gebeurt er na 1998, als de nu-nog-jongeren verder naar voren komen? Als de hoofdzaken van de programma's van beide partijen onderling gelijk blijven, en men veel kiezersverlies wil voorkomen, moet, zo denken velen, gaandeweg de ene kandidatenlijst er wel komen. En dan? Vaak kan men ook tegenstanders van de gezamenlijke lijst op berustende toon horen zeggen, dat er over tien jaar geen GPV meer zal zijn.

Wij delen deze laatste mening niet. De politicologen die dit beweren, wijzen op de fusievoorbelden van Groen Links (Voerman/Hippe) en van het CDA (Koole). Maar bij hen blijven belangrijke factoren die de christelijke politiek bepalen, buiten beschouwing. Elke partij heeft een andere structuren karakter.

Waar gaat het om?

Maar daarvoor is wel nodig dat de aanhangers van het GPV eens beginnen met zich grondig af te vragen wat ze met hun politiek willen.

1. Zien ze hun politiek als een rechtstreeks middel om te getuigen van de hoogste waarheid? Willen zij de leus van sommige predikanten van kort na de Vrijmaking herhalen: Het GPV is er om te laten zien dat er een kerk is die door Gods genade mocht terugkeren tot de gehoorzaamheid aan het Woord? (Christelijke Encyclopedie, 2de dr., III, 192).
2. Of zien ze de politiek meer algemeen als een middel om reenschap te geven van de hoop die in hen is, en ook van zonde en van toekomstig oordeel, en dan op plaatsen waar je als zending niet kunt komen (in vergaderingen van raden en kamers)?
3. Of zien ze de politiek als een onderdeel van de levenseenheid van de gemeenschap der heiligen in de kerk, die gevoed

wordt door **het** Woord en door-
trokken is door de Heilige
Geest? **Vergaderingen** van een
gereformeerde politieke **vereni-
ging, een bijbelstudievereni-
ging, de schooi, enz. en de dien-
sten** van Woord en sacrament
liggen dan alle in **elkaars** ver-
lengde. Eigenlijk is het steeds
de **kerk**, die soms 'vergadert in
secties'. Dit past in een verzuild
maatschappijmodel. **Maar een
groot deel van het leven (de
meeste beroepsarbeid, het open-
bare en ambtelijke leven) valt**
hierbuiten.

4. Of zien ze de politiek **als** een
middel om ook buiten de gren-
zen van de zichtbare **kerk** religi-
euzen banden aan te knopen en
zo de weg te banen naar bele-
ving van een bredere kerkelijke
en **geloofseenheid**? Er **kan** dan
nog **groot** verschil zijn in h o r -
deling waar de nieuwe grenzen
moeten liggen. Moet de kring
allen **bevatten** die zeggen Chris-
tus als Verlosser en opgestane
Zoon van God te **erkennen**? Of
moet het gaan om de **kring** van
allen die bijbelgetrouw willen
heten? Of gaat het alleen om de
belijders van eenzelfde confes-
sie, of van hen die deze confes-
sie metterdaad belijden en op
grond van Schrift en **confessie**
ook kerkelijke eenheid zoeken?
5. Zien ze de politieke organisatie
als een christelijke organisatie
voor principiële bezinning en
studie, waar biddend wordt ge-
zocht weke hoofdlijnen van
staatkundig beleid hun overhe-
den moeten aanhouden om vol-
gens de gezonde leer van Gods
Woord te handelen?
6. Zien ze de politieke organisatie
als een middel om de uitvoe-
ring van het regeerambt van
hun overheden op een bepaalde
manier om te buigen dan wel te
verdedigen, zodat dit in de bur-
gerlijke samenleving eer geeft
aan de waarheden en geboden
van Gods Woord?

Er **zijn** uiteraard nog wel meer ge-

dachten over christelijke politiek.
Bijv. consequent-theocratische poli-
tieke denkwijzen. Maar als we ons
nu tot de genoemde mogelijkheden
beperken, menen we dat de gedach-
ten volgens **nummer 1 en 2** buiten
de orde van de politiek **vallen en d-**
leen een **niet-vooropgezette** rol
kunnen spelen. De gedachten vol-
gens **nummer 3 en 4** zullen bij een
politieke partij van veel belang zijn
voor de toelatingsnormen. Men kan
daar wij toe besluiten. Zo kan men
ook een **roeivereniging** oprichten
die toegankelijk is voor ieder die
wil en kan roeien. Maar men kan
ook een **studentenroeivereniging**
willen, die alleen voor **roeilustigen**
toegankelijk is, die tevens student
zijn. Daarom **kan men ook een** par-
tij **voor &** bevordering van een
christelijk **overheidsbeleid** oprich-
ten die toegankelijk is hetzij voor

ieder (zoals bij het CDA), hetzij
voor bepaalde christelijke c.q. gere-
formeerde **groepen**.
De gedachten die zijn gericht op
oogmerk **nummer 6** (verandering
of verdediging van het **overheidsbe-
leid**) bepalen het **rechtstreekse** doel
waarom het gaat. Nummer 5 (de
christelijke politieke bezinning en
studie) is daarbij noodzakelijk.
Voor het voortbestaan van een
christelijke politieke partij zijn 5 en
6 het meest **beslissend**. Als **men** het
op de **voornaamste** punten niet
eens kan worden over de politiek
die de overheden moeten voeren,
en over de manier waarop dit moet
worden bevorderd, kan een partij
niet of **nauwelijks** bestaan. **Ze**
wordt verlamd, **ze** doet niets (en
verliest daardoor **haar** kiezers), valt
uiteen of heft zichzelf op.

Drs. P. Groenenberg

DOOD-ZONDE

*Over de zonde
tegen de Heilige Geest*

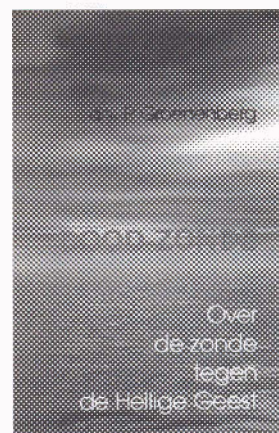
Een leerzaam boek voor iedere
christen. Vooral voor de christen
die angst heeft de Geest gelasterd
te hebben en voor hen die met
zulke christenen vaak in aanraking
komen, bijvoorbeeld ambtsdragers en hulpverleners.

158 pag., geb., £ 30,00

Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Postbus 25, 4460 AA Goes, Telefoon 0113-215591

Verkrijgbaar bij de boekhandel.

BIDDEN CHRISTENEN EN MOSLIMS TOT DEZELFDE GOD? 2

A.S. van der Lugt

E evangelisatie en zending

*V*orige week reageerde ik op een artikel over een gezamenlijk gebedsuur van vertegenwoordigers van allerlei godsdiensten. De gedachte daarachter is, dat alle godsdiensten ondanks alle verschillen toch dezelfde God dienen.

Daartegenover verdedigde ik het verschil tussen geloof en ongeloof, zoals de Bijbel daarover spreekt. De volgende vraag bleef echter aan het slot nog open: is ieder die Christus niet gelooft te typeren als een afgodendienaar? Of kun je je nuanceren en (bijvoorbeeld) zeggen: 'Moslims dienen God, maar niet op de goede manier'?

Aanleiding

Deze uitspraak deed ik in een themanummer van *Opdracht* over de vraag die boven dit artikel staat.¹ Ik deed dat niet met grote stelligheid, want er stond expliciet bij dat ik het zei 'na enig aarzelen'. Die aarzeling bleek verder: 'Ik vind het erg moeilijk hier iets over te zeggen, maar misschien bidden sommigen moslims wel tot dezelfde God als christenen. Over Hindoes kan ik dit zo niet zeggen'. De verklaring voor de voorzichtige benadering ligt in het feit, dat ik in de omgang met hen vaak overeenkomsten met het christelijk geloof tegenkom. Elementen uit de Koran lijken sterk op die van de Bijbel. En ik herken als christen allerlei waarden en normen, die moslims in de maatschappij voorstaan. Ik expliciteerde dat in het artikel in *Opdracht* niet, maar ik kan daar nu de

volgende voorbeelden aan toevoegen: geloof in God als Schepper en Rechter; geloof in Gods barmhartigheid; de waarde van het gebed en het vasten; het geloof in de leiding van God; aandacht voor gezin en huwelijk; voor eigen taken van man en vrouw, jongens en meisjes, kuisheid en reinheid; gastvrijheid. Gesteld voor de vraag of moslims een afgod vereren, dan wel dezelfde God, antwoordde ik zoals hierboven aangeduid: dezelfde God, maar (zo voegde ik toe) op een verkeerde manier. Want het beslissen van het verschil tussen moslims en christenen blijft de persoon van Jezus Christus.

Vragen

Nu riep deze uitspraak vragen op. Dat merkte ik in mijn eigen omgeving. Mensen vroegen mij om uitleg. Ook het *Nederlands Dagblad*

vroeg om verduidelijking, zij het dat die vraag meer gericht was op het samen bidden. Was ik van mening dat ik met hen samen tot God kon bidden. In de rubriek *Signalement*² lichtte ik toe, dat ik voorbede voor moslimvrienden goed kon indenken. Dat is dus niet het samen bidden tot één God, maar voor een vriend in nood God de Vader van Jezus Christus aanroepen. In hetzelfde stukje probeerde ik duidelijk te maken wat de achtergrond was van mijn opmerking in *Opdracht*. Ook al heb je geen respect voor de goden van de hindoes of voor Allah, ik heb als christen wel respect voor hindoes en moslims als schepselen van God. In de omgang met hen herken ik soms elementen die voor mij als christen ook van grote waarde zijn, en dan bij moslims nog meer dan bij hindoes. Dit neemt echter de antithese niet weg, de tegenstelling tussen geloof in Jezus Christus en het niet belijden van Hem als Zoon van God.

Vervolg

In de pers kwam er een vervolg. Ds. L.W. de Graaff reageerde in de *Gereformeerde Kerkbode van het Noorden*.³ 'Ds. Van der Lugt is wel heel voorzichtig. Toch laat hij de mogelijkheid open dat moslims kunnen bidden tot de Vader van Jezus Christus'. Volgens De Graaff peilt een dergelijke typering niet diep genoeg. De kloof is groter. Het gaat niet om het verschil tussen twee godsbeelden, maar om het verschil tussen God en de afgoden. 'Wie God wil dienen buiten Jezus Christus om, dient in feite een andere god. Buiten Jezus Christus om is de enige ware God niet te kennen'. Het is helder voor christenen

en moslims, dat over Jezus Christus het **grote conflict** nissen beide gaat. Moslims ontkennen de godheid van Jezus Christus, sterker, **het** is de ergste zonde die een mens kan doen, als je iemand naast of bij Allah **God** noemt. **Dan** geef je Allah 'genoten', zoals dat in de taal van de Koran heet, **en** daarmee ondermijn je basis van de islam, dat Allah één is.

Verder voert De Graaff aan, dat Allah historisch gezien niet **dezelfde** is als **de** God **van** Abraham (of Ibrahim, zoals de **Koran zegt**). Allah is een godheid uit de **oudarabische** godsdienst. 'Hij werd erkend als de schepper van hemel en aarde, maar genoot geen **speciale** verering. In de **verering** speelden vooral **zijn** 'dochters' (godinnen) een grote rol. Historisch gezien is Allah een **afgod**'.

Het artikel van collega De Graaff **was** voor **mij** een uitnodiging de zaak nog eens te **bekijken**. Gaat het hier om het **eerste** of het tweede gebod? Het is duidelijk, dat ik met mijn uitspraak het tweede gebod **in** gedachten had: moslims dienen God, maar op **een** verkeerde manier, zoals Israël vaak **meende** God de HERE te kunnen vereren door middel **van** afbeeldingen van beesten.

Historisch

Ik erken de twee bezwaren van ds. De Graaff. Om met het historische te beginnen. Allah is inderdaad één **van** de **oudarabische** afgoden. **Door** Mohammed is deze god centraal **gezet** en heeft de plaats gekregen **van** de ene God. 'allahhu akhbar!' állah is groot (niet de anderen). De vraag die hierbij echter gesteld kan worden, is, of juist de geschiedenis niet duidelijk **maakt**, dat door **invloed** van Joden en christenen op Mohammed het beeld van **Allah** is gaan lijken op de God van de Bijbel. Het is bekend, dat Mohammed veel **kontakten** heeft gehad met **Joden** en **christenen**, ook al in zijn jeugd en zijn familie. Weliswaar

ontbrak daar een orthodoxe kerk, zodat de elementen van de Oude en Nieuwe Testament verwrongen worden **teruggevonden** in de **Koran**. Waar dus de oorsprong van **Allah** niets te maken heeft met de openbaring van God, maar met de ongerechtigheid van mensen (zie Romeinen 1,18), daar is de **ontwikkeling** van Allah (ais je dat zo kan zeggen) wel onder invloed van bijzondere **openbaring** van God (zij het **verworden**).

Overeenstemming

Het tweede punt **van** ds. De Graaff is ook sterk door **Jezus Christus** kennen wij de Vader, **en** zonder Hem kennen **wij** Hem niet. Ik deel die opvatting: ook moslims moeten zich bekeren tot God. De strekking van mijn **opmerking** over moslims als mensen die God op een verkeerde manier dienen, was niet dat zij zonder bekering de ware **Godskennis** wel zouden vinden of om het idee te propageren dat elke godsdienst haar eigen beeld schept en dat **het** christendom één ervan **in** de rij is. Dat is redeneren vanuit de menselijke ervaringen in het **vorige** artikel wees ik dat af. Ik zocht met deze **opmerking** iets aan te geven van de grote punten van overeenstemming die je opmerkt als je je verdiept in **moslims** en de islam. Ik ben dus van mening, dat moslims zich **moeten** bekeren, en dat zij op die manier ware kennis van **God** krijgen. Gesprekken met **ex-moslims** **onderstrepen** die gedachten. Zij ervaren de overgang naar het christelijk geloof als de ontdekking **van** de **ware** God. Toch zijn er opmerkelijke **overeenstemmingen**, zeker als je het nog eens vergelijkt met de hindoes. Het is voor een christen veel moeilijker iets te herkennen in hun geloof **en** leven, dan in het doen en denken van moslims.

Benoemen

Daarom gaat het **mij**. Ik zie **onder-tussen** **h**, dat de opmerking over moslims 'zij dienen God, maar op

een verkeerde manier', niet de meest geëigende aanduiding is voor wat ik wil zeggen. Zij suggereert te **veel**, wat ik niet wil (islam als waarheid over God) en **zegt** te weinig over waar het om gaat (**overeenstemmingen**). Ik laat deze aanduiding **vallen**. Aan de andere kant zie ik niet zoveel winst in de **bijdrage** van ds. De Graaff. In de eerste plaats zie ik op het **cruciale** punt geen verschil. Zowel het eerste als het tweede gebod komt van de HERE en wie één van beide overtreedt moet zich bekeren tot God. Anders gezegd, hoe je het **ook** formuleert (islam als beelden-dienst of islam als afgodendienst) de plaats van **Jezus Christus** en het geloof in Hem blijft het beslissende **breekpunt**. Maar – en dat in de **tweede plaats** – stel dat wij de moslims beschouwen als **afgodendienaars**, welke winst levert dat op in onze benadering van hen? Deze vraag wil ik graag aan collega De Graaff stellen.

Winst of verlies?

Ik ga nog een stapje **verder**: ik ben eerlijk gezegd bang, dat het eerder de omgang met hen moeilijker maakt. Zoals gezegd **vallen** mij **sterke** overeenkomsten tussen moslims en christenen op. Dat gebruik ik dan **ook** vaak in de **kontakten** met moslims. Zoals vele **andere** evangelisten, die **getuigen** onder moslims, **kies** ik **ervoor** te bouwen aan relaties met hen. Wie zijn woorden goed wil laten overkomen, moet **hun** vertrouwen winnen en een geaccepteerde gesprekspartner worden. Dat **kost** tijd. Daarbij **hoeft** het gesprek over de verschillen niet gemeden te worden, maar juist het samen zien en bespreken van overeenkomsten **is** een hele **goede** aanleiding tot **het** komen op de cruciale punten **van** **verschil**. Ik denk trouwens **ook**, dat wij in het evangelisatiewerkonder (wat dan heet) autochtone medeburgers niet veel **anders** te werk gaan, zij het veelal onbewust. Wij kunnen als christenen met de burens, de col-

lega's of clubgenoten vele onderwerpen bespreken, omdat wij dat met hen eens zijn of in dezelfde ervaring staan. Wie vrienden heeft, die 'niet aan het geloof doen', kan ervaren, dat je op bepaalde punten gelijke standpunten hebt over trouw, werk, geld of politiek. Of over kunst, hobby's en het weer. Dat geeft veel gespreksstof en bin nen dat kader komt het geloof al of niet ter sprake.

Nu kun je best een keer scherp zeggen (als christenen onderling): zulke mensen zijn afgodendienaars (ook al kun je goed met hen opschieten). Zo wil ik ook over moslims wel zeggen: zonder de belijdenis van Christus kennen zij God niet en dienen zij een afgod. Ik vrees echter, dat de uitspraak dat moslims afgodendienaars zijn, een argument wordt voor sommige christenen, die geen contacten met hen hebben of willen. Allah is een afgod, moslims zijn fundamentalisten, denk om je dochters en blij bij hen uit de buurt. Zo'n houding (of een mildere vorm ervan) miskent de punten van overeenkomst, ondanks het fundamentele verschil dat er blijft, namelijk de belijdenis dat Jezus de Heer is en dat God Hem uit de doden heeft opgewekt (Romeinen 10,9).

Mijn idee is dan ook om de aanduidingen van eerste of tweede gebod hier even uit de discussie te halen. Deze geboden zijn aan Gods volk gegeven en niet in de eerste plaats om te gebruiken als meetlat voor andere volken. Het gaat mij in de discussie om de benoeming van de ervaring van meer of minder overlap tussen de daden en gedachten van christenen en niet-christenen. Vorige week schreef ik over rassen discriminatie. Ik zal niet samen met hindoes en moslims een gebedsbijeenkomst houden om tot God te bidden om kracht tegen dat kwaad. Maar ik deel de zorg en voel mij verbonden met moslims en hindoes, en niet met wisten. Op andere punten voel ik mij weer meer verbonden met moslims dan

met hindoes, bijvoorbeeld als het gaat om het denken over het verschil tussen Schepper en schepsel in deze wereld. Met betrekking tot het waarden van een stukje individuele vrijheid in onderscheid van een sterk georganiseerd en bepalend collectief leven, voel ik mij weer sterk verbonden met de autochtone bevolking van Nederland.

En dan wordt de ervaring van het gemeenschappelijke soms zo sterk, dat je van bepaalde niet-christenen zegt: u bent niet ver van het koninkrijk Gods (vergelijk Markus 12,34). 'Niet-ver-zijn' betekent Roe dan ook: nog een paar stappen, inclusief de cruciale. Maar er is ook 'ver-zijn', en dat is het verschil. In het artikel van ds. De Graaff lees ik, dat ook hij de overeenkomsten opmerkt. Hij geeft voorbeelden uit de gebedspraktijk van moslims. Ik wil hem graag uitnodigen te reageren op deze vraag: zijn dergelijke observaties in feite te ver-

waarlozen, omdat het gaat om de tegenstelling tussen God en afgod, of speelt het een rol in de benadering van niet-christenen en zo ja welke dan?

¹ Opdracht, 25 nummer IW, november 1996, p. 12

² ND 19-12-1996

³ Gereformeerde Kerkbode 1997, nummer 3, 24 januari 1997

⁴ Aldus mijn eigen ervaring. Ik wil echter ook iets citeren uit Colin Chapman, *Kruis & Halve maan*, de uitdaging van de islam: 'Zeer veel bekeerlingen "zoekenden" met een islamitische achtergrond nemen aan dat er een bepaalde continuïteit is tussen hun kennis en ervaring van God voor en na hun bekering. Ze spreken alsof ze als moslim ook een bepaalde kennis van God hadden, en alsof Jezus hun beeld van God op een nieuwe manier heeft belicht. De ervaring van Bilquis Sheikh in haar boek *Zo werd Hij mijn Vader* wijst veeleer op continuïteit dan op discontinuïteit. Wanneer bekeerlingen een negatieve visie hebben en alles in de islam willen afwijzen, zou dat heel goed kunnen zijn, omdat ze zich alleen veilig kunnen voelen in hun nieuwe geloof, als ze zich volledig losmaken van alles in hun verleden, of omdat christenen die hen hebben onder richt een negatieve visie op de islam hadden' @. 214).

Het nieuwe Handboek 1997

Ten dienste van de Geref. Kerken in Nederland

Paperback, 368 pag., f 17,50

Handboek 1997 nu ook digitaal!

Met de bon die opgenomen is in het Handboek 1997, kan een computerprogramma worden besteld waarmee de gegevens uit dit boek digitaal zichtbaar gemaakt kunnen worden.

Prijs: f 17,50

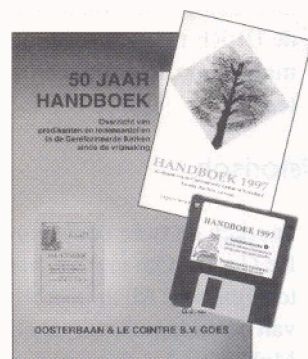
Heeft u de uitgave 50 jaar HANDBOEK?

Hierin zijn de belangrijkste kerkelijke gegevens van 1945-1995 opgenomen. Een zeer handig naslagwerk

Geniet f 27,50

OOSTERBAAN & LE COINTRE B.V.
Postbus 25 - 4460 AA Goes - Tel. 0113-215591

Verkrijgbaar bij de boekhandel

M

meegelezen

Aange-vuur-d

In het nummer van 25 april jl. van het *Centraal Weekblad* denkt ds. Pieter Boomsma verder door over het vol worden met de Heilige Geest. Wat moet je je daar bij voorstellen. Overkomt je iets waardoor je niet meer jezelf bent naderhand? Blijf je nog een beetje eigen baas?

Dat we, in de kerken, niet voldoende aandacht hebben voor de Persoon en het werk van de Heilige Geest, staat voor mij vast. Dat de Geest afwezig zou zijn, geloof ik beslist *niet*. Hij is er. Hij helpt mensen geloven. *Hij inspireert*. Maar is dat het dan? Of is er *meer*?

Hoeveel mensen hebben niet het gevoel dat hun geloof op een te zacht pitje staat? Voor hoeveel mensen is het lezen van de Bijbel niet een moeizame geschiedenis? Hoeveel mensen hebben niet moeite met gebed? Hoeveel mensen vinden het niet vreselijk moeilijk om als christen te leven? Zo moeilijk, dat ze de moed maar hebben opgegeven en doen en denken zoals iedereen doet en denkt. Van de navolging van Christus komt dan niet zoveel terecht.

Wanneer we het hebben over die vragen, hebben we het over wat de Geest uitwerkt. Maar alleen zelf kunnen we die vragen stellen en aanpakken. Wie voelt dat het toch anders zou moeten/kunnen met het geloven, is toe aan het beleven van het Pinksterfeest. Is toe (persoonlijk of samen met iemand die ervaring heeft) aan het bidden om de vervulling, om de overlopende volheid van de Geest. Is er aan toe zich meer toe te vertrouwen aan het werk dat God, door zijn Geest, kan en wil doen.

Maar wat gebeurt er? Wat overkomt je, wanneer je w gaat bidden? God krijgt meer ruimte. Je wordt meer en meer mens naar Gods bedoeling en mogelijkheden. Niks mis mee en niks griezeligs aan. Je vertrouwt je meer toe aan Gods liefde en er ontstaat meer ruimte voor wie Hij is en wat Hij geeft. Wie ten opzichte van God reserves heeft, zal het gevoel hebben

te moeten inleveren. Wie God vertrouwt en graag alles wil ontvangen wat Hij wil geven, is nadrukkelijk op weg naar de beleving van Pinksteren. Die dooft de Geest niet uit, maar wordt zelf aangevuurd. Door de Geest, die zicht geeft op Jezus. Die ons leven vernieuwt en die zijn gaven ons toevertrouwt, ons zodoende helpend onderweg met Jezus.

Uw kerkgebouw is toch wel bij Donatus verzekerd?

100% zekerheid

Als brand-, storm- of andere

schade dreigt, is het maar *Ir* beste als uw kerkelijke eigendommen bij Donatus zijn verzekerd. Gewoon, omdat Donatus in de praktijk bewijst er te zijn *wanneer* Donatus het meeste nodig is! Bij *calamiteiten* van welke omvang en aard dan ook. Op basis van *ca* maat gesneden voorwaarden.

50% premierestitutie

Bovendien is kiezen voor Donatus kiezen voor verantwoorde bestedingen. Jaarlijks wordt de winst van Donatus in de vorm van premierestitutie terug betaald. In de afgelopen 10 jaar bedroeg deze premierestitutie gemiddeld maar liefst 50%!

Samen sterk.

Donatus is een onderlinge verzekeringmaatschappij. En dat betekent dat de leden samen de kracht van Donatus bepalen. Een gemeenschapsgedachte die er inmiddels toe heeft geleid, dat er ruim 75% van alle kerkgebouwen in Nederland bij Donatus is verzekerd.

Wilt u meer weten?

Vraag dan om een persoonlijk gesprek met één van onze adviseurs. Ook als u nu nog elders bent verzekerd.

donatus

Vertrouwd verzekerd.

© V.M. Donatus n.v., Postbus 5055, 5201 GB s-Hertogenbosch, tel 073-612 21 66

Godsverduistering als vloek

Als het over God gaat, horen veel christenen het liefst over zijn goedheid en genade. Dat is ook de kern van de bijbelse boodschap. Maar dit evangelie heeft ook een keerzijde. Door ongehoorzaamheid wordt Gods liefde gekrenkt. Ze roept Gods afkeer en toorn op over zijn volk. Er is dan ook genade én oordeel, zegen én vloek. Dat schrijft dr. W.M. de Bruin in het *Hervormd Weekblad* van 17 april jl. Over de bijbelse 'vloekspreuken' schrijft hij verder:

Vanzelfsprekend
(...)

Ook wij kunnen Gods liefde en zorg voor ons al te snel als vanzelfsprekend ervaren. En hoewel we trouw 'kerken' en bidden, staat onze levenspraktijk daar soms haaks op. Ook ons wordt dan aangezegd dat de HERE daar geen genoeg mee neemt. Wie de 'zondagse' eredienst niet laat sporen met 'Godsdienst' op maandag en dinsdag, zal ook van zijn gebeden geen zegen ervaren.

Godsverduistering

Dit aspect van Gods oordeel wordt met name verwoord door een aantal vloekspreuken waarvan men de inhoud kan samenvatten met het woord *Godsverduistering*. In Spreuken 1 : 28 wordt aan het volk dat Gods wijsheid veracht verkondigd: 'Dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden; zij zullen Mij zoeken, maar Mij niet vinden.'

In Micha 3 : 4 wordt zelfs gesproken over een vergeefs 'schreeuwen' door het volk tot de HERE: 'Dan zullen zij schreeuwen tot de HERE, maar Hij zal hen niet antwoorden'.

Daar ook offers van dieren het contact met God niet kunnen herstellen, verwoordt Hosea 5 : 6: 'Met hun kleinvee en hun runderen zullen zij de HERE gaan zoeken, maar niet vinden; Hij heeft zich aan hen onttrokken'.

Hoe verschrikkelijk de gevolgen

van de verbroken relatie met God zijn, blijkt ook uit Amos 8 : 12. Ondanks een intensieve zoektocht is er nergens nog een woord van de HERE te vinden:

'En zij zullen ronwankelen van zee tot zee, en van het noorden tot het oosten zullen ze rondzwerven om het woord van de HERE te zoeken, maar ze zullen het niet vinden'.

Zacharia 7 : 13 laat zien dat Gods verbergings voor Zijn volk niet op zichzelf staat. Ze komt overeen met de eerdere houding van het volk ten opzichte van Gods roepstem:

'En het zal geschieden; zoals Hij riep, maar zij niet hoorden, zo zullen zij roepen, maar Ik zal niet horen; zegt de HERE der heerscheren'.

Actualiteit

Hoezeer men hierbij met voorzichtigheid heeft te spreken, kan men zich mijs inziens met reden afvragen: Werpen bovengenoemde oordelen van God ook niet een zeker licht op de ervaring van Gods afwezigheid door velen in onze tijd? Dikwijls wordt God gekenschetst als de grote Afwezige in onze maatschappij. En hoezeer Zijn Naam nog door velen in de mond wordt genomen (men denke o.a. aan het thema van de afgelopen Boekenweek), het komt vaak niet verder dan wat mensen zelf van Hem denken of vinden. Een 'Woord Gods van de andere zijde' lijkt te ontbreken. Ook menig trouwe kerkganger kan overigens tobben met Gods aanwezigheid in zijn of haar leven en in deze wereld. Zouden we, in plaats van te twijfelen aan Gods aanwezigheid of zelfs aan Zijn bestaan, er echter niet goed aan doen eens te denken aan het hierboven genoemde oordeel van Zacharia 7 : 13? Eeuwenlang heeft de HERE de roepstem van Zijn Woord in onze westerse cultuur laten horen. De menselijke reactie daarop was er één van voortdurende en voortschrijdende ongehoorzaamheid. Blijkensoordeelsaankondigingen als Spreuken 1 : 28 kan Gods ant-

woord daarop zijn dat Hij zich (ten dele) verbergt. Dat betekent trouwens niet het einde van Zijn werkzaamheid. In andere werelddelen zaait en oogst Gods Geest in op indrukwekkende wijze. Men denk aan de groeiende kerken in Afrika en Zuidoost-Azië.

UIT DE KERKEN

Beroepen te Pretoria (Die Vrye Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika) (wijk West): R.M. Meijer te Hooghalen i.c.m. Beilen; te Hattem (missionaire dienst Oekraïne); kandidaat J. Werkman te Groningen; te Groningen-Zuid: A.O. Reitsema te Bunschoten-West.

Aangenomen naar Lisse en Vooreschoten: kandidaat B. van Veen, die bedankte voor Tiel i.c.m. Zalbommelen voor Rotterdam-Delfshaven; naar Middelharnis i.c.m. Bergen op Zoom: kandidaat H. van Dijken te Kampen, die bedankte voor Surhuistervveen i.c.m. Opende. Bedankt voor Putten: R.M. Meijer te Hooghalen i.c.m. Beilen.

Intrede

Enschede – Op zondag 11 mei jl. deed ds. A. de Jager te Berkum intrede in de gemeente te Enschede-Oost.

Ds. De Jager werd tijdens de morgendienst door ds. F.J. van Hulst van de Free Reformed Churches of Australia te Launceston (Tasmanië) in het ambt bevestigd en deed in de middagdienst intrede. Beide diensten werden gehouden in de Oosterkerk, Wilhelminastraat 18 te Enschede.

Nieuw adres ds. De Jager: Waelstedelanden 14, 6542 XL Enschede.

